

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

RĪGAS STRADIŅA UNIVERSITĀTE
Reģistrācijas Nr. 90000013771
Dzirciema 16, Rīga, LV-1007, Latvija
Tālr. 67409230, fakss 6 7471815
E-pasts: rsu@rsu.lv, www.rsu.

APSTIPRINĀTS

Ar 2016.gada 12. janvāra Rīgas Stradiņa universitātes
rektora rīkojumu Nr. 2-3/18

**Darba aizsardzības instrukcija
elektrodrošībā neelektrotehniskajam
personālam**

NR. 4 (DAI - 4)

1. Vispārīgie noteikumi

- 1.1. “Elektrodrošības instrukcija neelektrotehniskajam personālam”, tālāk tekstā instrukcija, nosaka drošības prasības uzņēmuma darbiniekiem, kuru darbs nav tieši saistīts ar elektroietaisēm, bet kuri darba rakstura dēļ var tikt pakļauti elektriskā sprieguma iedarbībai.
- 1.2. Instrukciju jāapgūst visiem uzņēmuma darbiniekiem.
- 1.3. Uzņēmumā lietot elektriskas ierīces vai iekārtas drīkst darbinieki, kuri:
  - 1.3.1. iepazīstināti ar instrukciju un ieguvuši elementāru priekšstatu par elektriskās stāvas bīstamību;
  - 1.3.2. apmācīti darba aizsardzībā, t.sk. veicot ievadapmācību un instruktāžu darba vietā;
  - 1.3.3. Elektrisko ierīču vai iekārtu remontu drīkst veikt tikai speciāli apmācīts un atestēts elektrotehniskais personāls.
- 1.4. **Elektriskās strāvas bīstamība.** Elektriskā strāva nav redzama, tāpēc cilvēku maņu orgāni nevar paredzēt draudošās briesmas. Elektriskās strāvas iedarbībai uz cilvēka organisma dzīvajiem audiem ir daudzpusīgs un īpatnējs raksturs. Elektriskās strāvas iedarbība traumē negaidīti, un atkarībā no strāvas stipruma, iedarbības ilguma un citiem faktoriem var rasties nepatīkamas izjūtas, apdegumi, samaņas zudums, krampji vai pat iestāties nāve. Uz visiem cilvēkiem elektriskā strāva neiedarbojas vienādi. Iedarbību ietekmē cilvēka ķermeņa elektriskā pretestība, kas var mainīties plašās robežās atkarībā no cilvēka ādas mitruma, nervu sistēmas stāvokļa, noguruma un citiem faktoriem. Elektriskās strāvas iedarbībā cilvēks var gūt arī mehāniskas traumas (krītot no augstuma, traumējoties ar instrumentiem utt.). Cilvēks zem elektriskās strāvas iedarbības var nonākt pieskaroties zem sprieguma esošām strāvu vadošām daļām vai pieskaroties elektroietaisies daļām (korpuss, kabelizvadi, u.c.), kurām normāli nebūtu jāatrodas zem sprieguma, bet elektroietaisies bojājuma dēļ tās ir zem sprieguma, šādu situāciju sauc par nokļūšanu zem pieskarsprieguma.
Par nokļūšanu zem šāda sprieguma sauc gadījumu, kad cilvēks atrodas tuvu bojātai elektroietasei un gūst elektrotraumu no zemē (grīdā) plūstošās elektriskās strāvas, kura rada spriegumu starp abām kājām. Kā raksturīgāko piemēru šādam gadījumam var minēt zemē nokritušu gaisvadu līnijas vadu. Šādam vadam aizliegts pieiet tuvāk kā 8m attālumā, bet lai izklūtu no šādas zonas jāiet liekot pēdu pie pēdas.

2. Elektrodrošības galvenās prasības

- 2.1. Pirms elektrisko iekārtu vai ierīču lietošanas vizuāli pārbaudi, vai nav bojāti elektriskie savienošanas kabeļi, elektrisko vadu izolācija, iekārtu korpusi, kontaktdakšas un kontaktlīdzes.
- 2.2. Neaizskart ar rokām notrūkušus vai atkailinātus vadus, kas guļ zemē, ir nokārušies no sienām, griestiem, elektriskajām ierīcēm vai iekārtām, jo tie var būt zem sprieguma.
- 2.3. Vienlaikus nepieskarties ieslēgtu elektrisko ierīču vai iekārtu korpusiem un centrālapkures radiatoriem, ūdensvada un kanalizācijas caurulēm vai citiem sazemētiem priekšmetiem.
- 2.4. Neslaucīt putekļus ar mitru drānu no elektriskajam tīklam pieslēgtām iekārtām vai ierīcēm.
- 2.5. Elektriskās ierīces vai iekārtas atvienot no elektriskā tīkla, velkot aiz kontaktdakšas. Aizliegts atvienot tās velkot aiz elektriskās auklas, kas var izraisīt kontaktdakšu, kontaktlīdžu bojājumus vai īsslēgumu.

- 2.6. Aizliegts lietot elektriskās ierīces ar bojātu izolāciju, bojātus elektriskos savienošanas kabeļus, elektriskos slēdžus, kontaktdakšas un kontaktlīdzes, iekārtas ar bojātiem korpusiem u.c.
- 2.7. Aizliegts ekspluatēt bojātas elektriskās ierīces vai iekārtas (par bojājumu var liecināt trokšņi, dzirksteļošana, pastiprināta silšana, dūmi u.c.).
- 2.8. Pēc darba beigšanas jāatslēdz darbojošās elektriskās iekārtas un ierīces, izņemot dežūrapgaismojumu un elektroiekārtas kurām saskaņā ar lietošanas noteikumiem jāpaliek ieslēgtām.
- 2.9. Par visiem elektroierīču un iekārtu bojājumiem nekavējoties ziņot tiešajam vadītājam un šo ierīču vai iekārtu apkalpojošajam personālam (tāl. 67409228). Ja bojājums var apdraudēt cilvēku veselību vai dzīvību, norobežot bojājuma vietu (aizslēgt telpu, izlikt brīdinošus uzrakstus, norobežojošas lentes u.c.), uzraudzīt, lai nepieklūtu nepiederošas personas, līdz elektropersonāla ierašanās.

3. Pirmās palīdzības sniegšana cietušajam

- 3.1. Ja nelaimes gadījums noticis elektriskās strāvas iedarbības dēļ, vispirms jāatbrīvo cietušais no elektriskās strāvas iedarbības, jāsniedz cietušajam pirmā palīdzība un jānodrošina medicīniskā palīdzība (jāizsauc ātrās palīdzības dienests 113 vai 112 vai jānogādā cietušais ārstniecības iestādē).
- 3.2. Par notikušo nelaimes gadījumu nekavējoties jāziņo vadītājam un darba aizsardzības speciālistam (tāl.67409117).
- 3.3. Atbrīvojot cietušo no elektriskās strāvas iedarbības, jāievēro sevišķa piesardzība, jo, neuzmanīgi rīkojoties, elektrotraumu var gūt arī glābējs (var nokļūt zem pieskarsprieguma, soļa sprieguma). Jāveic aizsardzības pasākumi, lai atbrīvojot no elektriskās strāvas iedarbības, cietušais negūtu mehānisku traumu (krītot no augstuma u.c.). Cietušā atbrīvošanu no elektriskās strāvas iedarbības var panākt:
  - 3.3.1. pārgriežot vai pārcērtot elektriskos vadus, kuri pievada elektrību nelaimes gadījuma vietai (**jāizmanto instrumentus ar izolētiem rokturiem**);
  - 3.3.2. atbīdot elektriskos vadus no cietušā ar izolētu priekšmetu;
  - 3.3.3. atraujot cietušo aiz apģērba, ja tas ir sauss;
  - 3.3.4. apmetot ap kājām vai ķermenī virvi, izolētu vadu vai aptinot roku ar izolējošu materiālu un atraujot cietušo.
  - 3.3.5. Atkarībā no konkrētajiem apstākļiem var lietot arī citus paņēmienus cietušā atbrīvošanai no elektriskās strāvas iedarbības.
- 3.4. Ja cietušais ir bezsamaņā, cietušajam jāsniedz pirmā palīdzība:
  - 3.4.1. cietušo pagriež uz muguras, novieto uz cieta pamata un atbrīvo elpceļus. Atliec cietušā galvu, izbīda apakšžokli un pārbauda cietušā elpošanu, skatoties krūškurvja kustības, klausoties elpošanas skaņas vai sajūtot elpošanas plūsmu;
  - 3.4.2. ja cietušais elpo, viņu novieto stabilā sānu guļā, novēro un sagaida izsaukto ātrās palīdzības dienestu;
  - 3.4.3. ja cietušais neelpo, veic divas ieelpas cietušajam (elpināšanu) un pārbauda miega artērijas pulsu. Ja pulss ir, cietušajam veic mākslīgo elpināšanu apmēram 12 reizes minūtē (vienu reizi 5 sekundēs). Ik pēc minūtes cietušajam pārbauda pulsu;
  - 3.4.4. ja cietušajam nav pulsa, veic sirds netiešo masāžu pārmaiņus ar elpināšanu;
  - 3.4.5. cietušajam veic 15 uzspiedienus uz krūšu kaula ar biežumu 80 līdz 100 reizes minūtē (masāžas cikla kopējais ilgums 9-11 sekundes) un divas ieelpas (ne vairāk par 7 sekundēm),

- 3.4.6. pēc katriem 4 elpināšanas un sirds masāžas cikliem (elpināšanas un sirds masāžas reižu attiecība 2:15. Ja atdzīvināšanu sniedz divi palīdzības sniedzēji, tad viens glābējs veic elpināšanu un otrs - sirds masāžu, elpināšanas un sirds masāžas attiecības ir 1:5, pulsa kontrole ik pēc 10 cikliem) kontrolē miega artērijas pulsu (pulsa kontroles ilgums 5 sekundes);
- 3.4.7. ja pulsa nav, jāturpina elpināšana un sirds masāža;
- 3.4.8. ja pulss atjaunojas, jāturpina elpināšana;
- 3.4.9. ja elpošana atjaunojas, cietušais jānovieto stabilā sānu guļā;
- 3.4.10. ja atjaunojas samaņa, jāaprūpē cietušais un jākontrolē viņa stāvoklis (samaņa, elpošana, pulss). Bez ārsta atļaujas cietušais nedrīkst kustēties vai uzsākt darbu – tas var izraisīt pēkšņu cietušā veselības pasliktināšanos;
- 3.4.11. atdzīvināšanas pasākumi jāturpina, līdz:
- 3.4.12. cietušajam atjaunojas pulss un elpošana,
- 3.4.13. atdzīvināšanu pārņem profesionāļi,
- 3.4.14. zūd palīdzības sniedzēja spēki.

4. Noslēguma jautājums

- 4.1. Ar šo Noteikumu spēkā stāšanos atzīt par spēku zaudējušu RSU Darba aizsardzības instrukciju NR. 4 (DAI-4) Darba aizsardzības instrukcija 1. (A) elektrodrošības grupas personālam, kas apstiprināta RSU 2013.gada 25. novembrī.

Anta Grīnberga
Darba aizsardzības speciālists
anta.grinberga@rsu.lv t.67409117

Personāla departamenta
Darba aizsardzības nodaļas
Darba aizsardzības speciālists
Anta Grīnberga

5. Pirmās palīdzības aptieciņas saturs (medicīniskie līdzekļi), to lietošanas pamācība

Nr. p. k.	Pirmās palīdzības komplekta priekšmetu un materiālu nosaukumi, izmēri, iepakojuma veids	Minimālais skaits
1.	Komplekta lietošanas pamācība	1
2.	Vienreizējas lietošanas cimdi	1
3.	Saspraužamās adatas (medicīniskā līmlente 10 – 15 cm)	1(4)
4.	Šķēres (10 – 14 cm) ar noapaļotiem galiem	1
5.	Mākslīgās elpināšanas maska iepakojumā	1
6.	Trīsstūrveida pārsējs (96x96x136 cm) iepakojumā	1
7.	Leikoplasts (2 – 3 cm) spolē	1
8.	Brūču plāksteri (dažāda izmēra) sterilā iepakojumā	15
9.	Tīklveida pārsējs Nr. 3 (40 cm)	3
10.	Folijas sega, viena puse metalizēta, otra spilgtā krāsā	1
11.	Fiksējošās marles saites (4 m x 10 cm) sterilā iepakojumā	4
12.	Fiksējošās marles saites (4 m x 5 cm) sterilā iepakojumā	2
13.	Spiedošā pārsiešanas pakete sterilā iepakojumā (žņauga vietā)	2
14.	Marles komplekts (600 x 800 mm) sterilā iepakojumā	1
15.	Marles komplekts (400 x 600 mm) sterilā iepakojumā	1

Pirmās palīdzības minimuma lietošanas pamācība

- 5.1. Vienreizējas lietošanas cimdus lieto, lai pasargātu sevi no inficēšanās ar AIDS un citām asins infekcijām. Uzvelc cimdus, ja sniedz palīdzību asiņojošam cietušajam!
- 5.2. Saspraužamās adatas lieto liela izmēra pārsēja nostiprināšanai.
- 5.3. Šķēres izmanto cietušā apģērba pārgriešanai, lai piekļūtu traumētai ķermeņa apdeguma vai asiņojošai brūcei, un pārsienamā materiāla griešanai.
- 5.4. Mākslīgās elpināšanas maska. Izņem masku! Maskas vārstulim jābūt pret tavu muti un jālaiž cauri tavas izelpas gaiss (pārbaudi!). Elpini cietušo "no mutes mutē" caur maskas vārstuli.
- 5.5. Trīsstūrveida plāksteri lieto rokas fiksēšanai, spiedoša pārsēja uzlikšanai vai brūču pārsiešanai.
- 5.6. Rokas fiksēšana. Traumēto roku iekar vienā lakatiņā, kura stūri sasieta uz skausta; no otra lakatiņa izveido šallīti un piesien kaklā iekārto roku pie cietušā krūškurvja.
- 5.7. Spiedoša pārsēja uzlikšana stipri asiņojošai brūcei. Izveido no viena lakatiņa šallīti un saveļc to virs materiāla rullīša (neatvērta pārsiešanas pakete, marles saites rullītis, pilna cigarešu paciņa u.tml.), kas uzlikts uz brūces, tik spēcīgi, lai asiņošana apstātos. Pirms pārsēja uzlikšanas brūcei vēlams pārklāt pārsiešanas kompresi.
- 5.8. Leikoplastu lieto pārsēja nostiprināšanai. Pārklāj brūci ar sterilu kompresi un piestiprini kompreses malas ādai ar leikoplastu. Līdzīgi var nostiprināt marles saites pārsēja galu. *Uzmanību!* Leikoplasts nepielīp mitrai (asiņainai) ādai vai pārsējam. Leikoplastu drīkst piestiprināt tikai nebojātai ādai.
- 5.9. Brūču plāksteri lieto nelielu brūču pārsiešanai. Uz brūces drīkst likt tikai plākstera spilventiņu, bet ne plākstera lipīgo daļu. *Atceries!* Glabājot leikoplasts ātri zaudē lipīgumu, tādēļ brūču plāksteri un leikoplasts aptieciņā regulāri jānomaina.

- 5.10. Tīklveida pārsēju lieto, lai nostiprinātu pārsiešanas kompresi uz brūces. Brūci pārklāj ar kompresi un uz bojātās ķermeņa daļas uzvelk tīklveida pārsēju, tā piespiežot kompresi brūcei. Šos pārsējus visērtāk lietot rokas, kājas vai galvas pārsiešanai.
- 5.11. Spiedošo pārsiešanas paketi lieto rokas fiksēšanai, spiedoša pārsēja uzlikšanai vai brūču pārsiešanai. Pakete sastāv no saites, kuras galā izveidota pārsiešanas komprese. Spiedoša pārsēja uzlikšana stipri asiņojošai brūcei: uzliec brūcei kompresi, nostiprini to ar vairākiem saites tinumiem, tad uzliec brūces vietā stingra materiāla rullīti (vislabāk otru pārsiešanas paketi ar visu iesaiņojumu) un stingri piesaitē to brūcei. Brūces pārsiešana: uzliec brūcei kompresi un nostiprini to ar saites palīdzību.
- 5.12. 11.,12.,14.,15. Marles saites lieto brūču pārsiešanai.
- 5.13. Pārsienot lielāku brūci, iepriekš pārsiedz to ar pārsiešanas kompresi.